

לעיני בעל הבית. אמר הנה הלילה הזה כולנו עניים

וימינו (חסד) תחבקני. (שיר השירים)

ואין חשש מזה, וכל דכפין ייתי ויכול, כי לא יעלה בדעת בעל הבית להתגאות עליו, באשר יש לפניו דברים שיזכירו עוני אבותינו ושפלותם. ועל דרך המאמר הכתוב, "כי גרים הייתם בארץ מצריים" (שמות כ"ב, כ). וכאומר שכוס זה של עניות כבר עבר עלינו, ואיך יתגאה האדם על חברו בדבר שכבר עבר עליו, וזה פשט יותר.

(שלל ר"ב לרבנו המלאך רפאל בירדוגו זצ"ל, מכנאס, 1747-1822)

איך אנחנו מתנות צנייט?

בהלכות הפסח

- אשה חשובה שאין בעלה מקפיד עליה צריכה הסיבה. וכן הוא מנהג הספרדים ועדות המזרח שהנשים מסיבות, מפני שאין דרך להקפיד, ואין לשנות.
- נשים חייבות במצות קידוש של יום טוב, כמו שחייבות בקידוש של שבת, ואף מציאות את האנשים ידי חובתם, כשם שמוציאות אותם ידי חובת קידוש של שבת.
- הנשים ראויות לערוך את הסדר לבדן, אם יש בהן בקיאה לעשותו כתקנת חז"ל.

(הגדה לפסח חזון עובדיה למרן הרב עובדיה יוסף יר"ו)

מעשה ידי טובעין ביום

"וַיֵּצֵא פְרָעָה לְכָל עַמּוֹ לְאֹמֶר כָּל הַבָּן הַיְלֹוֹד הִיאֲרָה תִשְׁלַיְכֶהוּ וְכָל הַבֵּת תִּחְיִין" (שמות א, כב) יש לפרש עפ"י רבנו תם כי מה שאמרו חז"ל: דינא דמלכותא דינא, זהו דווקא בזמן שהמלך משווה גזרותיו על כל האזרחים שבמלכותו, ללא יוצא מן הכלל, אבל למעט לזה ולהרבות לזה, אינו רשאי ואין לזה תוקף חוקי. ובהו יובן מה שכתוב: "וַיִּקְרָא מֶלֶךְ מִצְרַיִם לְמִילֵדוֹת וַיֹּאמֶר לָהֶן מִדּוּעַ עֲשִׂיתֶן הַדָּבָר הַזֶּה וַתַּחֲיִין אֶת הַיְלָדִים" (שמות א, יח), כלומר, והלא אף בחוקי התורה שלכם כתוב: "דינא דמלכותא דינא". ועל זה השיבו לנכון: "כי לא כְּנִשִּׁים הַמִּצְרַיִת הַעֲבָרִית", כלומר מכיוון שלא השווית את הגזירה על המצריות כמו על העבריות אין לזה תוקף חוקי, ולא שייך בזה "דינא דמלכותא דינא". ומיד "וַיֵּצֵא פְרָעָה לְכָל עַמּוֹ לְאֹמֶר כָּל הַבָּן הַיְלֹוֹד

שמאלו (גבורה) תחת לראשי,

לספר ביציאת מצרים

כל אדם המספר ביציאת מצרים ושמח בסיפור ההוא, עתיד הוא לשמוח עם השכינה בעולם הבא, והקב"ה שמח בסיפור ההוא, ובאותה שעה מקבץ הקב"ה את כל הפמליא שלו ואומר להם, לכו ושמעו את הסיפור של השבחה שלי שמספרים בני, ושמחים בישועתי. (תרגום הוהר הקדוש פירשת בא מ:)

בפרוס הפסח, נכנס אדם אחד אצל הגאון רבי יוסף ב"ר מִפְּרִיִּסְק, ושאלה בפיו: "רבי, מהו לצאת ידי חובת ארבע כוסות בחלב, היות והיין ביוקר, ואינו לפי כוונתו?" קרא הגאון את אשתו הרבנית, ולחש לה לתת לאיש עשרים וחמישה רובל כסף, כדי שיוכל לקנות יין לארבע כוסות... כשיצא האיש עם המעות, שאלה הרבנית לרבי יוסף ב"ר: "מה ראית לתת לו עשרים וחמישה רובל, הרי יין לארבע כוסות אינו עולה על שניים שלושה רובל?" ויען הרב: "דברים כפשוטם, הרי שמעת את שאלתו, מהו לצאת ידי ארבע כוסות בחלב, ואילו היה לו סדר פסח כהלכתו, בשר ודגים, הרי אסור היה לשתות חלב אחר הסעודה, והיך יקיים מצוות ארבע כוסות בחלב? הא למדת שאין לו לצרכי פסח, ולכן נתתי לו ד' מחסורו. מתוך הגדה לפסח חזון עובדיה למרן הרב עובדיה יוסף יר"ו

מה הסיפור של הפסח?

הא לחמא עניא. זה לחם העוני

"גלתה יהודה מעוני" (איכה א, ג) על שאכלו חמץ בפסח, דכתיב: "לחם עוני". דבר אחר על שגזלו מתנות עניים. וזהו שאמר: הָא לְחָמָא עֲנִיָא, זהו לחם עוני, מצות שמורות כהלכתם וכמשפטם, אשר בזה נתקן העוון הראשון שסיבב הגלות המר. כָּל דְּקָפִין יְתִי נִיכּוֹל (כל מי שרעב יבוא ויאכל), לתקן בזה העוון השני, בנותנו מלחמו לדל, לעני ולרעב, ומעתה והואיל ונתקנו העוונות שגרמו לגלות, לפיכך אנו מלאי תקווה כי השָׁמַיָא הָקָא (השנה כאן), אבל לשנה הבאה בארץ ישראל בני חורין (חזון עובדיה בשם שמחת הרגל למרן חיים יוסף דוד אזולאי, ירושלים, 1727-1806)

ועוד נאמר כי לפעמים, יהיה עני בן טובים יבוש מליכנס לפני בעל הבית, למען לא תראה שפלותו

הַיְאֲרָה תִּשְׁלִיכֶהוּ " מלמד שאף על עמו גזר (סוטה יא.), וזה להשוות גזרתו על כל בני מלכותו.
(חזון עובדיה בשם קצות החושן לרבי לייב הכהן, ליטא, המאה ה-18)

מה מקומם אותך?

ותרד בת פרעה לרחוץ,
שירדה לרחוץ מגלולי בית אביה...
ונערותיה הולכות, אין הליכה אלא לשון מיתה...
ותרא את התיבה בתוך הסוף.
כיון שראו שהיתה רוצה להציל למשה,
אמרו לה: "גבירתנו, מנהג של עולם,
מלך בשר ודם גוזר גזרה,
אם כל העולם כולו אין מקיימין אותה,
בניו ובני ביתו מקיימין אותה,
ואת עוברת על גזרת אביך?"
בא גבריאאל וחבטן בקרקע.

(ילקוט שמעוני, פרשת שמות, רמז קסו.)

ומה קום שאין מלאכים?